

Matti

IK ZIT OP DE SCHOMMEL onder de appelbomen en mijn blote voeten slepen door het natte gras. Het is een middag in augustus, de sauna is bijna warm. Straks stappen ze uit de auto, dan gaan we samen de sauna in. Maar eerst geef ik haar eten, zij die mij alles gaf.

Daar in die hoge berkenboom zingt een vogel, ik weet niet welke. De hele dag heb ik geluisterd naar geschreeuw en naar mijn onregelmatige hartslag, en nu herken ik niet eens de vogel die zijn eigen stem gebruikt. Een zachte windvlaag beroert de berk en neemt de vogel met zich mee. Ik kijk omhoog en til mijn voeten van de grond. De schommel komt zachtjes in beweging. Het duizelt me. De drukke dag heeft zo veel zuurstof aan mijn hersenen onttrokken dat het grasveld even lijkt te golven als ik de schommel tot stilstand breng.

Ik ben niemand een cent schuldig, wel een verklaring.

Alles is ongeveer een half jaar geleden begonnen, toen ik mijn vrouw en mijn kind ben kwijtgeraakt. Ik wist niet hoe ik ze zou kunnen terugkrijgen. Het was in elk geval zeker dat het me niet zou lukken met praten alleen.

Ze vertrokken in de schemering op een vrijdagavond in april tijdens de interland tegen Zweden. Helminen had de puck ter hoogte van de blauwe lijn, maakte een boog, draaide om zijn as en passte snel naar Karalahti, wiens schot terugketste van de

doelpaal. Ik sprong op en riep: ‘Godverdomme, nee!’ Tijdens het powerplay van de Finnen had Helena Sini aangekleed en ze stonden al in de gang. Terwijl ze de deur opendeed had ik geen tijd meer om iets te doen. Ze wenste me toe dat ik op een zacht vuurtje in de hel zou worden geroosterd.

Ik rende ze achterna. Sirkku stond voor de deur geparkeerd. Helena dook met Sini op de achterbank. De handgreep van het achterportier kreeg ik te pakken maar na een paar meter reed de auto al zo snel dat ik moest loslaten. Ik viel in de sneeuwdrab en keek de verdwijnende rode achterlichten na.

Toen ik weer naar binnen liep, vertelde de commentator dat we in de pauze een bandopname zouden zien waarop de Finse leeuwen worden begroet door generaal Adolf Ehrnrooth. De generaal zat op een stoel en sprak trillend over de betekenis van de onafhankelijkheid van ons vaderland. Hij maande de jongens om tot het einde sportief te strijden. Ik had mijn favoriete kots-
emmer in de keuken laten staan en gaf over op de lichte vloer-
bedekking. De generaal spoelde ik weg met twee glazen water.

Ik belde naar de mobiel van Sirkku maar die stond uit. Daarna belde ik haar vaste telefoon en kreeg het antwoordapparaat. Ik liet een boodschap achter: ‘Met Matti. Het ging per ongeluk. Kom toch terug. Dit kan gewoon niet.’

Daarna ging ik naast de telefoon zitten wachten. Ik was er zeker van dat ze spoedig zou bellen om te zeggen dat ze over een kwartier met Sini voor de deur zou staan.

Na drie dagen kwam er een brief waarin mijn karakter en de juridische details van de zaak werden beschreven. Helena schreef dat ze wilde scheiden en dat het voor haar helemaal geen probleem was om een half jaar bedenktime uit te zitten. Er was volgens haar duidelijk voldoende grond voor een scheiding.

Ik liep naar het balkon, stak een sigaret op en verbrandde de brief.

Gedurende de volgende twee dagen werden het verdriet en de boosheid heviger. Mijn ademhaling stokte en ik kreeg steken in mijn borst. Ik rilde, had last van vreemde duizelingen en schoot overeind in mijn slaap. In de kleine uurtjes stond ik op het balkon en bekeek mijn vuist: van wie is dat knokige ding?

Helena baseerde de hele scheiding op één klap. Eén. Maar wat had zij dan gedaan? Ze had me getreiterd, ze had me zo geraakt dat het zwart werd voor mijn ogen. De omtrekken van de keukenkastjes waren op en neer gaan dansen en even zag ik niets meer.

Helena leverde me een streek die al stamt uit het schemerige begin van de mensheid: ze raakte me met woorden, zodat ik met mijn vuist zou terugslaan. De rechtbank en de sociaal werkers leggen onmiddellijk de rode loper uit voor iemand met een blauw oog.

Vóór die klap had ik alles gedaan wat ik kon. ‘Alles’, zeg ik; ‘zo goed als niets’, zegt zij. Ik had me opengesteld, was toegankelijk en begripvol geweest en ik had ingestemd met voor mij onvoordelige afspraken. Ik beloofde zelfs mee te werken aan gezinstherapie: een fenomeen dat in dit land al net zo wijd verbreid is als het verschijnsel sanatorium. In de tijd dat ik thuis rondhing en naar popmuziek luisterde, waren er hele bataljons psychologen en therapeuten opgeleid om huwelijks crisissen het hoofd te bieden.

Ik had een week spijt van die belofte, maar met behulp van ademhalingsoefeningen en buikspiertraining ontwikkelde ik een pokerface dat ik opzette wanneer ik die kamer binnenliep en in de gele stoel ging zitten.

Helaas kon ik me niet inhouden. De therapeut was een schaap

met een donsbaardje. Hij had voor beide partijen begrip. Ik kon zijn begrijpende blikken niet uitstaan. Hij vergeleek een langdurige relatie met een zwerftocht door de wildernis. Hij vond dat we nu zonder kompas op een zandduin waren terechtgekomen. 'Een crisis is een kans', zei donsbaardje en hij raadde ons aan om ons in het zand te werpen en op adem te komen.

Ik goot mijn oploskoffie over zijn papieren en brulde dat ik niet had begrepen dat dit een relatietherapie voor zwakbegaafden was. Donsbaardje schrok niet, hij veegde de boel schoon en dankte me voor mijn gevoelsuiting. Daardoor werd de mens immers behoed voor geestelijke uitdroging. Pas toen ik ook zijn overheadprojector omver had gegooid, wees hij me de deur.

Ik bleef een paar dagen binnen en kreeg toen de bekende stoot energie. Ik maakte ons appartement grondig schoon, boende zo goed als ik kon tot in alle hoeken en zette de pluchen beesten op een rijtje op het bed. Eerst dacht ik dat Helena alleen haar boosheid wilde tonen, maar beetje bij beetje moest ik wel gaan geloven dat onze scheiding een feit was.

De dagen gingen in een mist aan me voorbij. Ik herinner me geen details meer. Ik was in de steek gelaten. Als ik buiten een vrouw met een kind zag, waren het mijn vrouw en mijn kind. Als er op de televisie een reportage was over de problematiek rond crèches, sprong ik op om het toestel uit te zetten. Alle brunettes in kledingreclames waren Helena.

De pluchen beesten waren het ergst. Ze waren overal en ze keken me stuk voor stuk aan alsof ik een moordenaar was. Ik stopte ze allemaal in een kartonnen doos en zette die in een kledingkast. Er stond nog een klein bordje met een afbeelding van een beertje op het aanrecht. Ik smeet het in de vuilnisbak alsof er vergif op zat.

Op een dag belde Helena om me te vertellen dat ze me een straatverbod wilde laten opleggen. Ik riep dat zoiets volstrekt onmogelijk was op grond van één klap. Ze beweerde dat ze het toch voor elkaar zou krijgen. Ik wist dat het haar niet zou lukken, maar haar actie kwetste me zo dat ik de hoorn op de haak smeed.

Ik schreef haar een brief. Daarin deed ik mijn uiterste best een rustige en verzoeningsgezinde toon aan te slaan. Ik vroeg of ik zo snel mogelijk Sini mocht zien. Helena zegde dat toe maar ze zag niet af van haar plannen voor een echtscheiding.

Helena bracht Sini naar de parkeerplaats van het winkelcentrum en liet haar op me afrennen. Ik ving haar op, nam haar in mijn armen en probeerde een snik te onderdrukken. Ze wond mijn nekharen om een vinger en vroeg waar ik was geweest.

‘Thuis.’

‘Maar niet bij ons thuis, ons thuis is nu bij een vriendin van mamma.’

‘Binnenkort komen jullie weer echt thuis.’

‘Mamma zegt van niet.’

‘Mamma zegt maar wat.’

‘Niet waar, ik wil een ijsje.’

‘Thuis dan, in je echte huis.’

Op maandagochtend bracht ik Sini terug. Helena had besloten dat dezelfde parkeerplaats de overdrachtsplek zou zijn. Overdrachtsplek, hoe kon ze zo praten? Ik omhelsde Sini stevig en zei dat we de volgende keer naar het pretpark zouden gaan en dat ze dan mocht paardrijden op het houten paard. Dat paard dat rondjes draait? Ja! En op de giraf. Dat spreken we af. Met wapperende blonde haren rende Sini naar Helena. Helena tilde het meisje op en droeg haar de mensenzee in.

In de daaropvolgende dagen verlengde ik mijn hardlooperonde totdat ik niet meer op kracht liep maar in een trance. Na

het hardlopen stond ik onder de douche en wist niet meer waar ik geweest was. Mijn voeten hadden een lange weg afgelegd maar mijzelf al die tijd thuis achtergelaten.

Op een zondagmiddag kwam ik tijdens het hardlopen buiten mijn gebruikelijke territorium terecht en bevond me in een gebied met vrijstaande huizen, op een kruispunt van kleine laantjes. Ik steunde zwetend met mijn handen op mijn knieën.

Toen ik weer op adem was, keek ik om me heen. Eerst zag ik niets dan groen. Meidoornhagen, appelbomen, seringenstruiken, berken, sparren, espen, bloemperken. Vaag waren er tussen het groen stukjes van oude muren zichtbaar, gevels, veranda's, deuren, ramen en puntdaken. Ik kneep mijn ogen samen vanwege de zon, die hoog aan de hemel brandde.

Door de schittering van de zon en het gebladerte zag ik een figuur, een man met werkhandschoenen aan. Peinzend en zorgvuldig trok hij onkruid uit de grond. Aan de andere kant van een sparrenheg duwde zijn buurman een snorrende grasmaaier voor zich uit. Van ergens verderop klonk gegil en gelach van kinderen.

Ik liet het zweet stromen en liep verder langs het laantje. Door een kier van de heg was even een stukje bruin vlees te zien – ik stopte. Een vrouw wiegde door de tuin met een glas witte wijn en een interieurtijdschrift in haar handen. Ze ging in een ligstoel zitten, zette het glas op een klein rond tafeltje en begon het dikke, glimmende tijdschrift te lezen. Nu en dan liet ze het blad tegen haar borsten zakken en keek naar de zon alsof die speciaal aan de hemel was gemonteerd om haar te verwarmen. De vrouw verplaatste haar lange benen langzaam van de ene naar de andere kant om de beste houding te vinden, zo voorzichtig alsof het kostbare voorwerpen waren. Het leek wel alsof haar benen onder haar borsten begonnen en oneindig doorliepen.

In een greppel direct naast de meidoornhaag lag een grote steen. Ik ging erop zitten en bleef door de heg naar de vrouw staren. Ze bladerde in het blad en knipperde met haar ogen. Er klonk geklepper. Ik veranderde van houding en zag een gezette man in een lichtbruine korte broek en een mouwloos shirt naar de vrouw toelopen. Zijn slippers klaptten tegen zijn hielen. De man hield stil voor de vrouw, kuste haar op het voorhoofd en ging in zijn eigen ligstoel naast haar zitten. Het doek protesteerde onder zijn gewicht. Daar zaten ze, ze hadden elkaar en de zon.

Ik ging weer verzitten en duwde een paar takken opzij om de hele tuin te kunnen zien. Twee oude appelbomen, bessenstruiken, kleine coniferen. Het gazon was net gemaaid, hier en daar lagen nog plukjes gras die de grasmaaier had uitgespuugd.

Toen zag ik iets roods. Het stond achterin de tuin. Een oud houten huis. Ik weet niet wat me overkwam, maar op dat moment viel alles onomkeerbaar op zijn plaats. Of alles viel juist uit elkaar.

IK WILDE ZO'N huis. Geschrokken stond ik op van de steen. De zon scheen ongehinderd op mijn hoofd. Het idee schreef ik toe aan vochtverlies door de warmte. Ik liep verder om de gedachte kwijt te raken.

Ik wandelde een paar honderd meter van het rode huis weg en overdacht de feiten. Mijn hele leven had ik in een flat gewoond en ik was gesteld op de eenvoud en zorgeloosheid van die manier van wonen. Ik had wel eens terloops iets over een vrijstaand huis gelezen. Maar niets had me ertoe gebracht serieus over zo'n alternatief na te denken. Integendeel, met schrik had ik gedacht aan het onderhoud, aan lekkende leidingen en verwarmingskosten.

Ik rende terug naar huis en hoopte dat het verse zweet de afvalstoffen, de vrouw, de man en hun rode huis zou wegspoelen. Na het douchen rookte ik op het balkon een sigaret met voor mijn ogen nog steeds dat rode huis.

Wat was dit? Geen droom in elk geval. Een droom geeft een warm gevoel, je praat er rustig over en proeft de reactie van je gesprekspartner. Een droom leeft binnen een gezin, er wordt vaak over gepraat, ook al weet je dat het pas mogelijk is als de kinderen het huis uit zijn – ooit.

Ik wist dat er in duizenden appartementen, als de kinderen eindelijk slapen, gefantaseerd werd over een eigen vrijstaand

huis aan de rand van de stad. Er werden berekeningen gemaakt, brochures doorgebladerd en hoopvol en zuchtend werd aan zondagse bezichtigingen meegedaan.

Maar wat had dat in vredesnaam met mij te maken? Ik besefte dat het niet mijn wens was maar die van Helena. Plotseling stond het me weer helder voor de geest. Hoe Helena met gloeiende wangen had verteld over huizen, tuinen en pas aangelegde terrassen van bevriende stellen. Hoe ze had gepraat over interessante details, zoals de gebruiksmogelijkheden van de kelder en oplossingen voor de inrichting. Hoe enthousiast ze was over die wijk. Ik had geen zin om te luisteren omdat ik moe van het huishoudelijke werk zat te gapen en te suffen op de bank. Heel wat weekeinden had Helena voorgesteld om een wandeling naar deze wijk te maken, maar ik had altijd iets anders, iets beters te doen.

Zij wilde dat huis. Ik wilde hen. Misschien lukte het me met behulp van het huis. Ik begon met de voorbereidingen.

Er zat een goede kant aan mijn lastige situatie. Doordat Helena en Sini weg waren, kon ik me volledig op de zaak concentreren. Ik wist dat het heel veel moeite zou kosten om mijn plan uit te voeren.

Van huizen wist ik niets. Wel wist ik dat het rode huis dat de vonk had ontstoken, een oud veteranenhuis was waaraan later een vleugel was gebouwd. Toeval of niet, zelf was ik een thuisfrontsoldaat: een veteraan uit de vrijheidsoorlog van de vrouw. Ik behoorde tot de groep mannen die als eerste in ons land aan het thuisfront de bevrijding van de vrouw tot zijn taak had gemaakt. Dat kan ik rustig beweren zonder er allerlei strijdpunten tussen de seksen bij te halen.

Een thuisfrontsoldaat doet het huishouden en begrijpt de vrouw. Tijdens onze relatie deed ik alles wat mijn vader altijd

achterwege had gelaten. Ik deed de was, maakte eten klaar, hield het huis schoon, gaf haar tijd voor zichzelf en kwam voor ons op tegen de maatschappij. Ik luisterde urenlang naar de problemen op haar werk en doorstond haar veranderlijke stemmingen en haar zeer wisselende behoefte aan affectie. Ik voerde grootschalige operaties uit om haar te bevrijden van het aanrecht. Altijd had ik het eten klaar als zij uitgeput thuiskwam.

Door elke dag dezelfde karweitjes te doen, klom ik geleidelijk op van leerling tot meester. Ik kon me bukken om een broodkorst van de vloer op te rapen met Sini in mijn armen. Mijn oren raakten gewend aan gehuil, zelfs de hardste schreeuw was geen aanslag meer op mijn centrale zenuwstelsel. Elke avond las ik een verhaaltje voor. Vier jaar lang. Bij elkaar zijn dat er bijna vijftienhonderd, gemiddeld vier bladzijden per keer. Hoeveel bladzijden dat zijn met de avonturen van *Springmuis* en andere wezens mag iemand anders uitrekenen.

Ook onder de moeilijkste omstandigheden, als Helena migraine had of op reis was voor haar werk, maakte ik twee maaltijden per dag klaar, deed de afwas, gaf mijn gezin te eten en dit alles – dat durf ik te zweren onder de koele ogen van de gezinstherapeut – deed ik zonder morren.

Ik luisterde, toonde begrip en streeelde. Zowel voor het voorspel als voor de gevoelens na de gemeenschap had ik aandacht. Niemand had me die dingen geleerd, een voorbeeld had ik niet. Geheel argeloos was ik de verschrikkingen en de stormen van de vrijheidsstrijd van de vrouw tegemoet getreden. Ik weet nog dat ik in de bedwelmende donkerte van de zwarte driehoek keek en er zeker van was dat ik het licht niet meer zou zien als ik mijn hoofd erin stak.

Ik stak mijn hoofd erin en zag het licht. De geheimen van de seks leerde ik zoals de *Jukola*-broers het alfabet leerden. Door

mijn hoofd te stoten, door bij te schaven. Mijn angst en verlegenheid wist ik te overwinnen, maar mijn binnenste sleet door het zware karwei en de prestatiedruk. Een deel van de vreugde werd erdoor bedorven. De verzadigde blik van Helena was echter zo'n grote beloning, dat ik in staat was mijn ontginningsarbeid voort te zetten.

Tien jaar lang zette ik me voor honderd procent in voor ons gezin. Daarom beschouwde ik het als een belediging toen Timo Jutila, de aanvoerder van het Finse ijshockeyteam, beweerde dat hij altijd honderd procent gaf. Wie was hij om zoiets te beweren? Hij kreeg elke dag genoeg geld en woonde met een groep jonge kerels in buitenlandse hotels. Daarvoor hoefde hij alleen maar voor zichzelf te zorgen en met zijn teamgenoten op het ijs achter een klein dingetje aan te zitten. Ik zorgde tegelijkertijd voor eten, ons kind, de positie van de vrouw en de sfeer op mijn werk.

Ik deed wat ik kon en nog iets meer. Zorgzaamheid en volledige toewijding werden een last. Helena kreeg dat in de gaten en stelde voor dat ik in een mannenpraatgroep over mezelf zou gaan praten. Dat weigerde ik beslist en ik ergerde me zo aan haar aanhoudende toespelingen, dat in ons dagelijks leven een golfbeweging van oncontroleerbare ruzies en verzoeningen zijn intrede deed. Uiteindelijk kwamen we in een bittere loopgravenoorlog terecht. Ik zwijgend op de bank in de woonkamer en zij huilerig op de vloer van de badkamer.

De loopgravenoorlog eindigde onbeslist. Het geschut zweeg. De kapotgeschoten dennenbomen staken troosteloos af tegen de lucht en rook steeg op uit de moerassen. De stilte aan het front was schijn. Beide partijen hielden elkaar in de gaten, een half woord was voldoende om op te vliegen. We wachtten op een beslissende zet.

Helena deed het. Volgens haar was ik het. Omdat ik sloeg. Maar wie sprak? Zij. En zoiets zeg je niet tegen mij, niet na alles wat ik voor haar en ons gezin had gedaan.

Ze zei, de precieze woorden weet ik niet meer, dat ik een slappe zak was, iemand die meteen opgeeft, zich thuis verstoopt en zijn slechte humeur gaar stooft als een ovenschotel. Ga eens ergens heen in plaats van hier te zitten stinken en naar rockmuziek te luisteren. Je zou je eens moeten aansluiten bij een of ander front waar de echte kerels zijn!

Er zou nog meer uit die mond zijn gekomen, maar dat liet ik niet toe. Het was mijn bedoeling om recht op die mond te slaan, maar ik miste. De vuist belandde tegen de welving tussen jukbeen en voorhoofd. Helena wankelde, stootte haar hoofd tegen de rand van de kast en viel op de vloer.

Die vuistslag maalde door mijn hoofd. Slaan was niet mijn gewoonte. Ik was een infanterist die één keer een vergissing had begaan. De vuist was in een fractie van een seconde ontstaan en had razendsnel zijn weg gekozen, als een bliksemflits. Ik was helemaal niet gewend aan geweld en haalde veel te hard en ongecontroleerd uit. Voor hetzelfde geld was het een onschuldig klapje geweest, met de zijkant van mijn hand tegen haar wang.

Als ze had teruggeslagen. Als ik niet had geslagen. Als ze haar woorden anders had gekozen. Als ik die zwarte vlekjes zou hebben genegeerd die in mijn ogen brandden. Als, als en als. In een lege woning wordt een mens opgevreten door die alsen.

In hoeverre mag je je gevoelens uiten? Die vraag stelt de oppositie nooit. Ik geef toe dat ik niet had moeten schreeuwen of slaan. Maar als je jezelf geleerd hebt om je gevoelens zo breed mogelijk te uiten, kan overdrijving op de loer liggen. Naar deze uitleg luisterde ze niet. Ze sloot zich met Sini op in de slaapkamer.

Gevoelsuitingen hadden een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het leven van mannen van mijn leeftijd. Dus leek het redelijk om te denken dat de autoriteiten een maatstaf hadden waarmee nauwkeurig kon worden vastgesteld wanneer zo'n gevoelsuiting binnen acceptabele grenzen bleef en wanneer deze over de schreef ging.

Ik was bereid tot een wapenstilstand, maar zij gaf me geen nieuwe kans. Direct na haar vertrek ging ze de schram op haar voorhoofd aan de autoriteiten laten zien. Ze gaf me telefonisch te kennen dat ik de hele inboedel mocht houden en zij het kind. Ik kneep zo hard in de hoorn dat hij kraakte.

Het was geen troost voor me dat sinds de wetswijziging van 1988 echtscheiding volkssport nummer één was geworden. Volgens de nieuwe wet mag je elkaar na een bezinningsperiode van een half jaar vaarwel wuiven. In de naoorlogse jaren werd er gemiddeld 3500 keer per jaar gescheiden. Dat getal was in 1985 al gestegen tot negenduizend en in 1995 tot meer dan veertienduizend.

Tijdens de woelige economische topjaren aan het eind van de jaren tachtig en tijdens de depressie van begin jaren negentig waren scheidingen een alledaags verschijnsel geworden, waaromheen de maatschappij een vangnet had gebouwd. Daar konden de ex-echtelingen inspringen zonder gevoel van schaamte of verlies van eigenwaarde. Ik word misselijk bij de gedachte dat ik mogelijk aan deze statistieken zal bijdragen.

Statistieken zijn koude getallen, ze worden pas warmer als je ze vertaalt in termen van het echte leven. Voor de juiste getallen moet je tellen met het hart, niet met een rekenmachine.

Veertienduizend echtscheidingen betekent eigenlijk 28 duizend scheidingen, want na elke scheiding blijven er twee springladingen in een woonwijk achter plus één of meer kinderen.

Omdat het gemiddelde aantal kinderen per echtpaar in Finland ongeveer twee is, kunnen we aan de statistieken twee kleine mensjes toevoegen. Een scheiding raakt dus vier mensen. En daarmee houdt het nog niet op. Behalve de direct betrokkenen zijn er ook nog de autoriteiten, de sociaal werkers, advocaten, politiemensen, personeel van opvanghuizen, psychologen en familie en vrienden.

Een scheiding die door een kort aangebonden stel aan de stapel wordt toegevoegd, raakt een flatgebouw vol mensen.

Het verkennen van de statistieken bracht me geen stap dicht bij Helena en Sini.

Ik stak het materiaal van het bureau voor statistiek in brand en gooide de troep in de gootsteen. De geur van verbrand papier dreef door de keuken, het bracht me het mooie zomerhuisje van Helena's ouders in Pääjänne in herinnering.

Toen Sini drie was, brachten we daar een paar zomerse weken door. Ik herinner me dat ik naar de oever van het grote meer liep en Sini vroeg waar al dat water heengebracht werd als het winter wordt. Dat blijft onder het ijs liggen. Wat doet het daar? Wachten. Waar wacht het op? Op de zomer die het ijs laat smelten. Wanneer komt de zomer? Nu is het zomer. Nu is het water er gewoon. Zo is het. Waar worden vissen heen gebracht? Wanneer? Als de winter komt. Die blijven ook onder het ijs. Wat doen ze daar? Ze wachten op de zomer. Iedereen wacht op de zomer. Zo is het.

IK BESLOOT een huis te kopen.

Mijn leven was verstreken in de vrijheidsoorlog van de vrouw. Nu moest ik uit mijn schuttersputje komen om te zien hoe de buitenwereld in elkaar zat.

Ik was eraan gewend dat alles verandert, niets op zijn plaats blijft: arbeidskracht, rente op leningen, huizenprijzen. Alles draait en slingert. De aarde onder je voeten, de vogels in het blauw van de lucht. Veertien keer was ik verhuisd en mijn huidige baan was al mijn achtste. Weer stond ik voor een nieuwe klus, deze keer absoluut zeker van het feit dat ik er totaal geen verstand van had.

Als volwassene had ik me nooit thuis gevoeld bij mannenwerk. Jaloers had ik vanaf de zijlijn geluisterd naar degenen die als vanzelfsprekend over boormachines spraken en over haakse slijpers. Handige mannen in overalls zagen eruit als vreemde wezens. Ze verschenen lawaaierig en opgewekt bij kapotte machines, repareerden ze en gingen koffiedrinken bij een benzinestation. Ik had naar hun bezigheden gekeken zoals je kijkt naar onverklaarbare natuurverschijnselen.

Ik dacht na over de vraag wie me hierbij zou kunnen helpen. De eerste generatie veteranen, zij die zelf hun huis hadden gebouwd en er hun naam aan hadden gegeven, aten nu hun pudding met bessensap in het bejaardenhuis. Zij konden me niet

helpen en ik zou ze ook niet om hulp durven vragen.

Zij hadden gevochten voor ons land en voor mij – dat was hun taak geweest.

Hun erfenis bestaat uit zinnen van één woord en angst voor vrouwen.

Van hen heb ik niets geleerd wat in het huishouden van nut zou kunnen zijn. Geen enkele luier hebben ze verschoond, geen enkele macaronischotel klaargemaakt, om maar te zwijgen over het ontelbare keren heen en weer sjouwen van kinderen met oorontsteking tussen de keuken en de slaapkamer.

Zij hadden het land bevrijd. De bevrijding van de vrouw en de zorg voor het thuisfront waren voor mijn generatie. Ze hadden geen begrip voor mijn strijd en daar heb ik eigenlijk ook nooit om gevraagd. De eerste veteranen beweerden dat ons leven gemakkelijk was. Ze kwamen terug van het front met hun geest aan splinters en konden niet begrijpen hoe iemand die na de oorlog was geboren, serieus over problemen kon praten. Als de centrale verwarming in huis het doet, als in elk dorp een gratis toegankelijke school staat en je niet weet wat het is om onder vuur te liggen, is het onzin om ergens over te klagen.

Ik liet mijn eigen wapenbroeders de revue passeren. Het zag er niet best uit. Ze waren bijna allemaal gescheiden en verhuisd. Sommigen waren in zulke ernstige conflicten tussen twee gezinnen terechtgekomen, dat ik er niet over piekerde contact met hen op te nemen. Als ik ze belde zou alles weer naar boven kunnen komen wat ze misschien al vergeten waren. Dat zou een slechte oproep aan de voorste frontlinie zijn.

Ik dacht aan de mensen op mijn werk. Maar ik kon niemand bedenken die zijn gezin zou proberen terug te krijgen door een huis voor hen te kopen. Een van hen heeft wel een sauna voor zijn vrouw gebouwd. Zijn vrouw kwam per taxi het erf op, ze

vond de tegels lelijk en maakte rechtsomkeert naar haar nieuwe relatie.

Mijn vader wilde ik niet met zo'n zaak lastigvallen. Ik zou hem de aanleiding moeten vertellen en ik wilde niet door de telefoon zitten hengelen naar wat hij ervan vond.

Ik dacht aan andere familieleden. Mijn oom was timmerman maar ik ging nooit met hem om. Het stond me tegen om iemand zomaar te benaderen en om hulp te vragen voor een probleem dat voor hem vreemd en misschien ook wel beangstigend was.

Ik zou het alleen moeten redden, net zoals tot nu toe. Nooit had ik van iemand hulp gekregen. Vroeger was dat geen probleem, maar nu deed het pijn. Ik voelde me bijna beledigd toen ik beseftte dat geen enkele maatschappelijke organisatie was opgekomen voor degenen die de vrijheidsstrijd van de vrouw hadden doorstaan.

Aan de andere kant was het mijn eigen schuld en dat gold ook voor anderen in een vergelijkbare positie. We hebben deze kwestie nooit naar voren gebracht, maar zijn allemaal afzonderlijk afgedaald en hebben zulke diepe loopgraven gegraven dat er vanaf een afstand niet eens meer te zien was dat er een slagveld lag. Tijdens de oorlog hielden we geen contact. Het was ieder voor zich, zonder weet van elkaar. Het gehuil van de wolven bereikte de oren van de beslissers als afzonderlijke uitingen, niet als één geluidsgolf vanuit het woud.

Mijn eigen zwijgen was gebaseerd op het feit dat een maatschappij vijftig jaar nodig heeft voor de verzorging van de trauma's van de vorige oorlogsgeneratie. Als lid van de centrale verwarmingsgeneratie had ik geen aanleiding om te gaan zitten zeuren over onze eigen rimpelingen. Vooral omdat een generatie zich ertussen had weten te wringen die zoveel kabaal had gemaakt over revolutie en seksuele bevrijding, dat de veteranen

geschrokken hun bontmutsen steeds verder over hun oren hadden getrokken.

Elke generatie moet op zijn beurt wachten. Die nooit komt. Als je hem niet neemt. Generatie? Welke generatie, verdomme? Nooit had ik gedacht ergens een vertegenwoordiger van te zijn en al helemaal niet van zoiets groots als een hele generatie. Ik vertegenwoordigde uitsluitend mezelf en de thuisfrontsoldaten die over het algemeen niet worden herkend, en al helemaal niet in statistieken opgenomen.

JOHNNY ROTTEN is verrot en heeft ongelijk.

‘Ik weet niet wat ik wil maar ik weet hoe ik het krijgen kan.’

Dat zong hij toen hij en ik jong waren. En ik brulde mee. Zó gaat het niet, maar zo: “Ik weet wat ik wil maar ik weet niet hoe ik het krijgen kan.”

De hele nacht heb ik offertes voor leningen vergeleken. Ik berekende hoe mijn leven zou worden volgens de gebruikelijke hypotheekformule: een huis in redelijke staat kost in deze buurt ongeveer 1,3 miljoen mark. Voor onze eigen flat krijg ik misschien 700.000, de rest moet van de bank komen met een maximale looptijd.

De laatste aflossing is op 14 juni 2029.

Maandlasten 7.900 mark. Plus onderhoudskosten. Inclusief al het mogelijke overwerk is mijn salaris 9.800 netto per maand. Ruwe berekening: 1.000 mark per maand om van te leven, 30 dagen per maand is 33 mark per dag.

Erwtensoeep uit blik. Pap. Gehaktschotel van de uiterste verkoopdatum. Nooit nieuwe kleren, zelfs geen muts. Hoewel de oude muts met de tekst: *Coöperatieve bank van Zuid-Häme* als een spits torentje op mijn schedel staat. Spaghetti met tomatensaus. De goedkoopste, olieachtige tonijn erbij. Oud brood van de supermarkt. Koffie zonder melk, één keer per dag. 's Winters hardlopen op dikkere inlegzolen. Na het hardlopen mijn haar

wassen met water of shampoo, in een klein potje meegenomen uit de sauna van het zwembad. Alle kleren voor Sini van de vlooiemarkt. Nooit exotische kruiden uit een delicatessenwinkel, geen lamsbout. Shagjes uit peuken. In vloeitjes die een collega uit Tallinn heeft meegebracht. Geen mobieltjes voor ons gezin. Geen enkele rock-cd, niet eens tweedehands. Als het huis is afbetaald, zou ik 74 zijn, net zo oud als mijn vader nu.

Wie zou ik bellen op die junidag om te vertellen dat het volbracht is? Sini zou dan 44 zijn, getrouwd, haar eigen leven hebben. Ze zou bezwaard ergens in Lohja mijn telefoontje beantwoorden en ze zou zeker een smoes bedenken – oorontsteking van de kleinste of de diploma-uitreiking van de oudste – om niet te hoeven langskomen bij de ouwe om te luisteren naar zijn verwarde gezever over depressies en hoogtijdagen. Of over de Nokia-roes en die moeilijke jaren toen hij een man van middelbare leeftijd was. Ze kon het niet meer aanhoren dat men niets meer begreep van het leven, dat zijn generatie het Finland had opgebouwd waarin zij het nu zo goed hebben.

Vaarwel, 14 juni 2029. Ik moest op een andere manier aan een huis zien te komen. Daarom stelde ik een actieplan op en regelde een afspraak met de bankdirecteur. Ik vertelde hem dat ik een goedkoop huis wilde kopen voor mijn gezin.

‘Waar zijn zulke huizen te koop?’

‘Binnenkort verkoop ik mijn appartement. Ik heb een lening nodig van 300.000 mark.’

‘Laten we dat eens rustig bekijken.’

‘Laten we dat eens niet doen. Onze oude woning is bijna afbetaald. Krijg ik die 300.000?’

‘Dat moet wel te regelen zijn. Maar als u iets meer zou lenen, hebt u meer keuzemogelijkheden.’

‘U gaf aan het eind van de jaren tachtig geld aan iedereen

die hier binnenliep. Kan ik nu een passend sommetje krijgen? Wanneer staat het op mijn rekening?’

‘Nou, nou. Hebt u al een huis gevonden?’

‘Dat vind ik wel. Is een looptijd van vijftien jaar mogelijk?’

‘Zeker wel. U en uw vrouw hebben een vaste baan. Staat uw huidige woning al te koop?’

‘Die verkoop ik morgen. Maakt u de papieren maar klaar. Ik kom volgende week langs. Kan ik even gebruik maken van het toilet?’

Hij wees naar de linkerdeur.

Op het toilet leunde ik tegen de wastafel, waste mijn gezicht en wierp een blik op de man in de spiegel. Hij zag er bekend uit. Ik ging terug naar de kamer van de directeur, schudde hem de hand en liep het licht van de lente in. Onderweg naar huis moest ik op een bank in het park gaan zitten. Het duizelde me. Ik keek naar de hemel. De wolken dreven voorbij als in een versnelde film. Even deed ik mijn ogen dicht. Toen ik ze weer open deed lagen de wolken weer op hun plaats.

Enmaal weer thuis besloot ik naast de woning ook de hele inboedel te verkopen. Ik belde naar bedrijven, las de Gouden Gids en liet de prijs zo ver zakken dat bijna alles wat iets waard was binnen vier uur naar beneden was gesjouwd. Helena had het oude wagentje van Sini in de kelderbox achtergelaten. Daarvoor kreeg ik van een sentimentele moeder met een eerste kind 600 mark. Een vijftigjarige paardenstaart betaalde voor platen met psychedelische rock vol kaarsvetvlekken een paar honderd per stuk. Voor de stereo kreeg ik maar duizend. Voor twee paar laarzen ving ik 25.000 omdat er een man uit de doelgroep – met leren jack en een matje in zijn nek – op afkwam. De rest van de kleren gingen weg voor een tientje per shirt, drie voor een broek en honderd voor gewone wandelschoenen. Niemand wilde de

oude zwart-wit-tv. De massagetafel wilde ik niet verkopen. Ik sleepte de televisie naar de kelder en smeed hem in de box van de burens.

Mijn sportplunje hield ik, net als een ketel, een pan en wat spullen om te kunnen eten.

En de computer.

Voor alle roerende goederen kreeg ik bij elkaar 12.000. Ik maakte er een strakke rol van met een elastiekje eromheen en stak het in de binnenzak van mijn trainingsjack. Vervolgens zette ik een advertentie in de krant waarin ik wegens emigratie tegen redelijke prijs een tweekamerappartement aanbood vlakbij het Centrale Park.

Een stel zonder kinderen kwam de woning bekijken. Ik vertelde in het kort wat over de vereniging van eigenaren en zei dat de burens prettige mensen waren. Het leek alsof ze moeite hadden om goed na te denken waar ik bij was.

Ik ging op het balkon een sigaret roken. Daar merkte ik dat mijn handen trilden en mijn hart bonsde. Ik voelde mijn pols, 145. Ik besepte dat de geest met het lichaam doet waar hij zin in heeft. Mijn hersenen spraken af met mijn lichaam dat we eerst het appartement zouden verkopen, daarna een vrijstaand huis gingen kopen en dan Helena zouden bellen dat het tijd was om naar huis te komen. De geest, die volkomen schaamteloos is, verscheurde de overeenkomst.

Ik stak een trillende hand uit naar de asbak, verfrommelde de peuk en ging naar binnen. Het stel was aan het meten in een hoek van de slaapkamer. De man zei verlegen dat ze een beetje moesten meten omdat ze over een half jaar met z'n drieën zouden zijn. Ik slikte mijn gevoelens in en feliciteerde ze. De vrouw bloosde en zei dat de woning precies groot genoeg was voor zo'n gezinnetje. Daar was ik het mee eens.

Ze boden 670.000 mark. Ik dreef de prijs op tot 687.000 mark. Zoveel meer moesten ze maar voor hun geluk overhebben. De man zei dat ze er even over moesten nadenken. Ik loog dat een andere koper over een paar uur een bod zou doen. Te lang nadenken zou kunnen betekenen dat hun kind zijn eerste stapjes zou zetten in een aanmerkelijk minder aantrekkelijke omgeving.

Het stel vroeg of ze in elk geval eventjes mochten nadenken over hun beslissing. Ik gaf ze een half uur en ging gedurende die tijd naar de schommel op de binnenplaats. Daarvandaan keek ik naar het gebouw waarin we vijf jaar hadden gewoond. In die tijd was Sini geboren. De vertrouwde schommel bewoog zachtjes. Ik herinnerde me hoe gek Sini op schommelen was geweest.

Hii-aaa. Hii-aaa.

Wijdbeens, met klapperende kleurige overall. Met open mond slaakte ze kreetjes en gilte ze. Ik pakte de kettingen en bracht de schommel in beweging. Sini wilde harder, ik was bang dat ze helemaal om haar as zou draaien en op haar hoofd zou vallen. Sini lachte uitzinnig en vroeg altijd om meer. Ik duwde haar een uur en terwijl ik het kind op schoot nam, zag ik in haar ogen dat de wereld schommelde en dat het gezicht van haar vader niet op zijn plaats bleef.

Toen ik op mijn horloge keek, schrok ik. Ik was al langer dan een half uur weggebleven. Snel rende ik naar binnen. Het stel ging akkoord met de prijs. We schudden elkaar de hand om de koop te bezegelen. De man kuste de vrouw en ik wendde mijn blik af.

HET WAS ONMOGELIJK om met mijn magazijnwerk genoeg te verdienen voor een huis. Ik besloot om extra werk te gaan doen, zwart.

Aan het eind van de jaren tachtig had ik een masseurdiplo- ma gehaald, maar ik had er niets meer mee gedaan. Ik las mijn oude aantekeningen en leerboeken over fysiologie door. Om het vlees weer beter te leren kennen, masseerde ik een paar flinke jongens in de gymzaal van de burgerbescherming. Daarna zette ik een advertentie in de krant voor voordelige massages en haalde de massagetafel uit de kelder. Ik stelde hem op middenin de woonkamer. Uit het verre verleden herinnerde ik me een oude hippiewinkel waar ik wat wierook en een paar sfeerkaarsen kocht.

Direct nadat de krant was verschenen, belde een vrouw van middelbare leeftijd die naar de massage informeerde. Ik be- speurde een bepaalde bijklank en zei haar dat ik geen dekstier was. De Thailanders en de Russen hebben het beeld van mas- seurs zo grondig vertroebeld dat ik de eerste tien bellers volgens dezelfde formule moest afpoeieren.

Ik liet de prijs zakken en vroeg zeven tientjes voor een half uur. Sommigen gaven honderd omdat ik een show opvoerde bij het zoeken naar wisselgeld. Ik masseerde zes klanten per avond, daarna was ik kapot. Ik zat een kwartier met mijn hoofd op mijn

knieën op de wc naast de foto's van Helena en Sini. Daarna dwong ik mezelf te gaan hardlopen. Zonder een goede conditie kom je nergens. Om half één 's nachts kwam ik terug. Het opgefokte rennen hield me tot half drie wakker en om zes uur moest ik naar mijn werk.

Het hardlopen verschoof ik naar de ochtenden. Ik stond om vijf uur op, ging hardlopen, dan naar mijn werk en vervolgens naar huis om te masseren. Zo veranderde ik in een machine met twee onscherpe foto's als brandstof.

Ruim een maand masseerde ik elke avond en alle weekeinden. Ik kreeg een kleine 13.000 mark bij elkaar. Dat lijkt een flinke som geld, maar als je het naast de stenen fundering legt van een vrijstaand huis in Helsinki, is het slechts een beetje mos of een hoopje droge bladeren dat van het dak is gewaaid.

Er moesten extra fondsen worden aangeboord. Ik besloot te zwichten en erotische massage te proberen. Maar ik kon er niet meteen aan beginnen. Eerst moest ik mijn voorstellingsvermogen een paar avonden oefenen. Ik paste een paar methoden toe die gebruikt worden bij sporttrainingen en probeerde me een aantal mogelijk lastige situaties voor te stellen.

Mijn eerst klant was een vrouw die ruimschoots ouder was dan ik. Na een paar nauwkeurige aanrakingen begon ze tevreden te spinnen en ze betaalde flink extra. Het bezoek gaf me een rooskleurig beeld van de branche. Ik kon me toen nog niet voorstellen in wat voor moeilijkheden ik zou raken door me op dit intieme werkterrein te begeven.

Tijdens het tevreden gespin van mijn eerste erotiekklant bedacht ik nóg een manier om geld te verdienen: het verhandelen van gestolen goederen.

Mijn lege kelderbox fungeerde als tijdelijke behuizing van elektronica, mobieltjes, video's en mountainbikes. Vage vrienden

met rinkelende sleutelbossen en krakende bomberjacks ver-voerden de spullen. Ik had geen enkele ervaring in deze busi-ness en merkte dat ik zenuwachtig werd van hun luidruchtige gestommel in de kelder midden in de nacht.

Vaak steeg mijn hartslag al in de vooravond naar 130 omdat ik tijdens het masseren over een ander onderkomen moest denken voor video's van 6.000 mark en fietsen van 4.000. Terwijl ik half-dood in de donkere kelder stond te onderhandelen over het vervoer en de prijs van een breedbeeldtelevisie, bedacht ik dat Helena er geen idee van had hoeveel ik moest betalen voor één vuistslag.

De erotiek leverde het meeste verdriet op. Het viel niet mee eraan te wennen de normale massage van het bovenlichaam uit te breiden tot de billen en alles daartussen. Als de klant opge-wonden begon te raken, deed ik alsof dat ook voor mij gold ter-wijl ik ondertussen nadacht over de inrichting van de toekom-stige kamer van Sini. Het masseren van borsten was het aller-moeilijkst, want ik móest wel aan de borsten van Helena den-ken. De borsten van de meeste klanten voelden aan als weer-zinwekkende vleesklonten. Er was echter een mooie caissière van de super bij met borsten die er precies zo uitzagen als die van Helena, rond en vol.

Haar tepels werden hard, ik voelde dat ik moest huilen. Ik deed alsof ik duizelig werd en concentreerde me weer op de massage. De caissière was inmiddels uiterst opgewonden. Ze rolde van de tafel, wierp me op de vloer en probeerde haar bor-sten in mijn gezicht te duwen. Ik kreeg haar haren te pakken en trok haar van me af.

Zij hilde op de vloer van de woonkamer, ik in de keuken. Ik legde het haar uit en rekende niet de volle prijs. Ze wilde toch betalen en vroeg een massage voor de volgende week. Ik stelde voor om haar te masseren zonder erotiek.

Dit was de eerste keer dat ik me realiseerde dat het verlangen als een knellende band om mijn hoofd zat. Nadat de caissière was vertrokken, deed ik ademhalingsoefeningen en buikspieroefeningen op het balkon. Ik bestreed het gevoel met lichaamsbeweging.

Op die avond had ik nog één klant, een plaatselijke gewichtheffer wiens schouders meer aan beton deden denken dan aan vlees. Door gebruik te maken van mijn hele gewicht bereikte ik zijn versteende spieren. Na een kwartier zware arbeid begon het trainingsbeest te piepen en te zuchten.

Het halve uur leek een eeuwigheid. Ik behandelde de gewichtheffer met gevoelloze vingers. Hij kwam overeind van de tafel, trok zijn broek op en zei dat hij een tip had gekregen over een voordelige mini-stereo. Ik haalde het ding uit de kelder en vroeg er doodmoe 600 mark voor. De gewichtheffer betaalde de flinke prijs omdat hij zo tevreden was over de behandeling. Volgens hem komen ze maar zelden onder de spieren, in het centrum van de pijn.

Na hem werd het donker. Ik sliep dertien uur aan één stuk en kwam te laat op mijn werk. Magazijnchef Siikavirta zei dat de logistiek naar de kloten zou gaan als lui maar naar het werk kwamen als het hen paste. Ik bedacht een smoes en sliep verder achter de diepvriezer in de kantine.

Toen ik na het werk thuiskwam, wachtte in het trappenhuis een paardenstaart op me. Hij had mijn adres gekregen. Ik rende 400 mark voor de nieuwste bontmuts van Nokia en sleutelde aan de massagetafel tot ik me realiseerde dat ik die avond geen klanten had. Voor mij lag een urenlange volledige vrijheid.

Ik rende een half uur, de rest van de tijd dacht ik na.

De erotische massage en het verkopen van gestolen goederen – samen met de tot het uiterste doorgevoerde ascese – hadden

mijn inkomen flink doen stijgen. Ik berekende dat ik in dit tempo over een paar maanden een bod kon doen op een huis met achterstallig onderhoud.

Zou ik het volhouden? Natuurlijk. Ik was gewend aan doorwaakte nachten en aan het tot het uiterste oprekken van mijn mogelijkheden. Mijn zintuigen reageerden nu op de kleinste prikkel. Het gezoem van de koelkast klonk als een enorm lawaai. Ik rook de tabaksgeur van mijn vingers, ook al lagen ze op mijn knieën. Het doorspoelen van het toilet bij de bovenburen klonk alsof iemand een emmer water leegde over mijn hoofd. Ik was slaperig, hoeveel ik ook sliep. Het leek alsof mijn ogen te wijd openstonden, hoewel ik in de spiegel zag dat ze door mijn gezwollen oogleden bijna dichtgedrukt werden.

Ik had zin om Helena te bellen om haar te vertellen wat ik voor ons nieuwe leven had gedaan. Ik verbeet mijn ongeduld. Van mijn hardloophobby had ik geleerd dat een mens na een lange ren kan zweven en geloven dat hij alles voor elkaar zou kunnen krijgen. Als ik nu zou bellen zou ik er later spijt van krijgen.

Toch wilde ik contact met haar opnemen. Dat zou me lukken door iets te bakken. De meest herkenbare geuren ter wereld komen van kaneelbroodjes en hasj.

Om half één 's nachts bladerde ik – omringd door de geur van vers gebak – door huizenadvertenties in de kranten en keek naar de foto van mijn vrouw en kind. Het haar van Helena was een chaos. Ik had haar speciaal gevraagd het in de war te maken. Sini had een te grote, gebloemde gele jurk aan die ze van een nichtje had gekregen. De bloem op Sini's buik was even groot als haar hoofd. Sini kneep haar ogen samen. De felle zon van Päijänne scheen erin. Helena had één oog dicht alsof ze naar me knipoogde.

Ik plakte hun foto op de deur van de koelkast naast mijn laatste rekeningafschrift. Zeven minuten lang bleef ik stil voor de foto zitten en zocht verbinding. Die techniek had ik geleerd van een Deen die ik in 1978 op het Ruisrock-festival had ontmoet. Hij praatte over concentratie als over een geloof. Hij stond met gesloten ogen in de herrie en zocht contact met zijn moeder, ten noorden van Kopenhagen. Zijn hoofd schokte, in zijn ooghoeken begon een spiertje te trekken en binnen een minuut was hij in trance. Ik weet nog dat ik zijn gedoe had gevolgd en de ons omringende kolkende massa en muziek was vergeten. Toen hij terugkeerde op het gras van het eiland *Ruissalo*, vertelde hij dat het goed ging met zijn moeder. Ik kreeg de groeten.

Ik sloot mijn ogen en liet me meedrijven op de stroom van het universum.

De techniek werkte. Helena en Sini waren op dat moment bij me, op deze plek. De onenigheid, de vuist die door de lucht vliegt en de ooghoek die hij op zijn weg tegenkomt zijn verdwenen. Weg is de onbegrijpelijke, plastic-achtige folie die tussen ons is gegroeid. Weg de muurachtige stilte die alleen zo stevig kan worden gebouwd door aardige mensen die nooit ruzie maken. In plaats daarvan was er een overvloed van geluiden die deden denken aan het gekwetter van vogels, alsof ik me op een nestplaats bevond van vliegende exoten.

Van het afbladderende plafond kwamen vredesduiven naar beneden de lege, ongemeubileerde ruimte in. De duiven fladderden op mijn schouders. Hun taal begreep ik niet, het ging om de frequentie van het geluid. Ze vertelden me dat niet alles was vergeven maar de klap wel.

Ik dwong mezelf terug naar deze wereld, voor de deur van de koelkast. Echt geweldig voelde ik me niet maar mijn geest was helder.

Op het balkon stak ik een sigaret op. Ik zoog de nicotine in zes trekken naar binnen. Toen ik de peuk uitmaakte tegen de zijkant van een bloempot herinnerde ik me dat Sini juist met die pot had gespeeld. Ik gooide de pot in de vuilnisbak.

Ik liep op de zaken vooruit en onderzocht weer de hele nacht advertenties voor onroerend goed. Alleen de huizen die in slechte staat waren plukte ik eruit. Een aantal deed mijn hart sneller kloppen én wekte haatgevoelens op. Mijn bankafschrift vertelde me keihard dat ik nog tientallen mobieltjes, geluidsinstallaties en naar tederheid hunkerende vrouwen moest verdueren voor ik een serieus bod kon doen op welk huis dan ook.

Over het kopen van een huis en de financiering ervan had zich in de maatschappij een overtuiging ontwikkeld die door bijna iedereen werd gedeeld, ongeacht de politieke kleur. Het onvoorspelbaar op en neer gaan van de huizenprijzen, het makkelijk verkrijgbare geld en de hoge rente hadden in het land – en vooral in Helsinki – een bevolkingsgroep doen ontstaan die zich verdrong op de trappen van de banken en die de mantra van het comfortabel wonen bleef herhalen. Ze hadden in tien jaar tijd uitsluitend aan rente zoveel betaald dat ze daarmee op het plateland een gloednieuw eigen huis hadden kunnen bouwen.

Ik las de advertentietekst van een huis in slechte staat. Het was net een slechte roman. De zinnen strompelden verder met steeds hetzelfde werkwoord, de schrijver was opgewonden en het eindresultaat was sentimentele onzin. Ik wist dat ik me op glad ijs begaf. Als ik er doorheen zakte, hoefde ik niet te verwachten dat de makelaar en de bankdirecteur me op hun knieën een skistok zouden toesteken om me op het droge te trekken.

Het kwam in me op om er met iemand over te praten. Maar met wie? Met niemand. Ik was niet gewend om lotgenoten op te zoeken. Mezelf noemde ik een thuisfrontsoldaat, maar ik had

niet de moeite genomen contact te leggen met mensen in vergelijkbare situaties. Ik had mijn leven als uniek ervaren, dat was fout geweest. Nu had ik alleen mijn baan, het masseren met lange tanden en het verkopen van gestolen spullen. Alles om een huis te bemachtigen.

Ik troostte me met de gedachte dat het huizenplan geen luchtkasteel was. Het plan was een krachtige generator die dag en nacht doordraaide. Het plan verzwolg de man niet, maar voedde hem juist.

IK VERMINDERDE het aantal erotische massages en compenseerde het verlies aan inkomsten door me op langeafstandslopers te richten. Ik belde een paar halve-marathonlopers die ik kende om ze over mijn diensten te informeren. Toen ik er een paar vakkundig van hun verrekte spieren had afgeholpen, kreeg ik in hun kringen naamsbekendheid en kon ik de klanten laten schieten die een intieme behandeling wilden.

De hardlopers waren voornamelijk mannen en vrouwen uit de middenklasse. Hardlopen had hun leven nieuwe inhoud gegeven. De maatschappij, geld, het gezin en de auto konden hun niet het gevoel geven dat de hardloper ervaart als hij door de natuur rent. Als hij rent vergeet de mens de hoogte van de belasting, de onvoorspelbare rentes en de tot een onherkenbare brij geknede politiek. Zulke dingen vertelden ze me wanneer ik een duim diep in een door het hardlopen verstijfde bilspier duwde.

Tijdens een weekend liep de drukte uit de hand. Sini was op dat moment bij me maar ik kon de afgesproken massages niet meer afzeggen. Sini zat op een kartonnen doos een boterham te eten terwijl ik de hardlopers masseerde. Ze probeerden amicaal met Sini te praten. Ik duwde mijn duim rechtstreeks in een harde plek om de ondervragingen te stoppen.

Nadat de laatste hardloper was vertrokken kon ik eindelijk met Sini naar buiten om te schommelen en te spelen. Sini vroeg

of die blote meneer nu naar huis ging. Ja. Naar zijn eigen huis. Was die meneer nog ziek? Nee, pappa heeft hem beter gemaakt. Heeft pappa hem getroost? Nee, pappa heeft hem gemasseerd. Had die meneer pijn? Ja. Erge pijn? Nee hoor.

Ik had een paar thuisfrontsoldaten onder mijn massageklanten maar ik praatte niet over mijn problemen. Iemand die op de massagetafel ligt, moet je niet lastigvallen. Het vervelende was dat sommigen van hen te veel kletsten. Ze vonden het volstrekt normaal om een masseur naar zijn gezinsleven te vragen en nieuwsgierig te zijn naar het appartement zonder meubels. Ik ontweek de waarheid door te vertellen dat ik met mijn gezin in een nabijgelegen huis woonde en dat dit appartement slechts fungeerde als tijdelijke werkplek. Degenen die vragen stelden rekende ik twintig procent extra, maar dat merkten ze niet omdat mijn prijzen beduidend lager waren dan die van de officiële massagesalons.

Aan de hogere middenklasse kon ik geen gestolen spullen verkopen. Het was een opluchting om aan het bemiddelingsnetwerk te kunnen meedelen dat ik niet meer in huishoudelijke apparaten deed. Het op gang houden van die geldstroom – waarvan ik inmiddels niet meer afhankelijk was – werkte heel wat meer op mijn zenuwen dan het masseren. Het netwerk reageerde teleurgesteld. De kelderbox van mijn appartement was als opslagplaats voor die spullen veel beter dan de box van een huurflat.

De organisator van de handel wilde me bedanken voor mijn medewerking. Hij gaf me een broodbakmachine cadeau. Dat was wel iets voor een gezinsman als ik. Ik verborg mijn emotie en bedankte hem. Toen hij weg was hilde ik in de badkamer.

Begin juni was ik kapot. Als ervaren hardloper was ik gewend naar mijn lichaam te luisteren en ik was ook op de hoogte

van de geestelijke kant. Mijn algehele diagnose klopte precies: ik had me over de kop gewerkt. Ik wist dat ik me ziek moest melden en uitrusten, maar helaas was dat niet mogelijk. Daarom haalde ik slaappillen en het lukte me in drie etmalen veertig uur te slapen. Vierentwintig uur daarvan was achterstallige slaap, vijftien uur echte nieuwe rust. Dat was genoeg.

Uit de krant koos ik een huis dat in slechte staat was. De vraagprijs was onmogelijk. Zondag om één uur was de bezichtiging.

Ik keek naar de foto van Helena en Sini en toetste haar telefoonnummer in. Geen antwoord. Samen met haar had ik naar de eerste bezichtiging willen gaan om haar onderweg alles te vertellen. Hoe ik op dit huisidee was gekomen. Wat ik had gedaan om het voor elkaar te krijgen. Hoe ik over haar en hen denk. Wat ik allemaal zelf had bedacht. Ik probeerde het nog een keer. Geen antwoord.

Vol vertrouwen in mijn eigen beoordelingsvermogen ging ik naar de bezichtiging. Wat mij bevalt, bevalt Helena zeker ook. Ik stak 70.000 mark aan bankbiljetten in de zak van mijn trainingspak en rende erheen.

Vijf minuten eerder dan ik had berekend stond ik voor het huis. De gele auto van de makelaar kwam aanrollen. Er stapte een vrouw in een mantelpakje uit die een bordje uitklapte en dat naast de weg zette.

Ik ging naar haar toe en vertelde haar dat ik het huis wilde kopen, maar niet voor de prijs die op het bordje stond. Ze zei dat dat een beetje moeilijk was. Dat vond ik vreemd, dat was toch gewoon haar werk? Het was haar taak naar een bod te luisteren en een afweging te maken. Ze stelde voor om er na de bezichtiging over te praten.

Daar was ik het niet mee eens. Zonder in details te treden

vertelde ik haar dat ik heel wat moeite had gedaan voor deze zaak en dat ik graag haar reactie op mijn bod zou willen horen. Ze zeurde dat ze graag mijn bod wilde horen, maar pas na de bezichtiging.

Ik werd er moe van. Het voelde alsof mijn bloedsuikerspiegel tot het nulpunt was gedaald. Ik haalde een dikke reep chocola uit mijn zak, nam er een hap van en zei dat ik om half drie op de zaak zou terugkomen. Toen ik nog maar één stap gezet had, vroeg ze of ik het huis niet vanbinnen wilde bekijken om te zien wat er moest worden opgeknapt.

‘Als Helena en Sini er zijn, is het voldoende opgeknapt.’

Wat zei ik? Wat een zin! Ik liet mijn eigen problemen de aankoop van het huis beïnvloeden.

Geschrokken van mijn woorden ging ik er half rennend vandoor. Bovenop de heuvel stopte ik pas en ik keek zes minuten naar mijn nieuwe buurt. Zonder onderbreking is dat heel lang.

Ik rende een uur met een regelmatige hartslag. De rest van de tijd zat ik een meter of twintig van het huis op een steen. Er hingen twee gezinnen rond in de tuin. Ze zagen er ontspannen uit. Ze schopten tegen graspollen en lachten tegen de kinderen die door de struiken renden. Jammer voor ze. Ze wisten niet dat het huis al nagenoeg verkocht was. Een man had een meisje van Sini's leeftijd op zijn arm. Ik keek de andere kant op.

Mantelpakje liep met de laatste kijkers mee naar de weg en gaf hun gele folders mee. Ik kwam dichterbij en bleef tegen een grote berk aan de kant van de weg leunen. Nadat de laatste kijker was vertrokken haalde ik de stapel bankbiljetten tevoorschijn, liep naar Mantelpakje toe en deed alles wat ik kon om Helena en Sini terug te krijgen.